

Θα καταγραφεί ο σκληρός πυρήνας των κομμάτων

ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΤΟΥΜΑΖΟΣ: Για πρώτη φορά σε εκλογική αναμέτρηση κυριαρχεί η λογική του «ψηφίζω υποψήφιο και όχι κόμμα»

Το ποσοστό των κομμάτων που θα καταγραφεί στις ευρωεκλογές θα αντικατοπτρίζει σε πολύ μεγάλο βαθμό τον σκληρό πυρήνα της κοινοτικής ζωής, αλλά όχι και ανάγκη το συλλογικό εκλογικό σώμα, εκτιμά ο εκτελεστικός πρόεδρος της εταιρείας ερευνών R.A.I. Ολύμπιος Τουμάζος. Ο ίδιος πιστεύει ότι δυο στοιχεία διαμορφώνουν τη μεγάλη αποχή που θα καθορίσει τα ποσοστά των κομμάτων: η απαξίωση όσον αφορά τους πολιτικούς και σε δεύτερο επίπεδο η εντύπωση που υπάρχει στο εκλογικό σώμα ότι δεν έχει επιπτώσεις στην καθημερινή του ζωή η εκλογή των ευρωβουλευτών. Οι δημοσκοπήσεις, όπως λέει, καταγράφουν για πρώτη φορά ότι κυριαρχεί η λογική του «ψηφίζω υποψήφιο και όχι κόμμα», αλλά δεν βλέπει ότι θα έχουμε μεγάλες μετατοπίσεις όσον αφορά το εκλογικό αποτέλεσμα.

«Δράση, αντίδραση, επηρέαση» το σλόγκαν των ευρωεκλογών. Πώς το είδατε να μεταφράζεται στην προεκλογική; Βασικά βλέπω ότι όλες οι προεκλογικές εκστρατείες είναι αναποτελεσματικές και όλες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι θα έχουμε μια αποχή, η οποία πιθανόν να φτάσει και να ξεπεράσει το 50%. Το ρεκόρ μας ήταν στις προηγούμενες ευρωεκλογές με 40% αποχή.

Η αποχή θα επηρεάσει τα ποσοστά των κομμάτων; Είναι μεγάλο θέμα συζήτησης που κάνει την πρόβλεψη των εκλογών ακόμα πιο δύσκολη. Σε γενικές γραμμές πιστεύω ότι επειδή οι κύριοι κοινοτικοί μηχανισμοί έχουν κτίσει σκληρούς πυρήνες, οι οποίοι ακόμα αντιστέκονται στην αποχή, δεν θα έχουμε τεράστιες διαφοροποιήσεις όσον αφορά τα εκλογικά ποσοστά, στα πλαίσια που καταγράφουν οι δημοσκοπήσεις.

Το ποσοστό των κομμάτων που θα βγει από τη σημερι-

ΦΩΤΟ: Α. ΜΑΝΔΛΗΣ

► Αν σήμερα είχαμε ευρωεκλογές και παράλληλα βουλευτικές εκλογές, η αποχή να ήταν πιο μικρή στις εκλογές για βουλευτικές και τα ποσοστά των κομμάτων διαφορετικά

► Χρειάζεται να επανιδρύσουμε το κράτος του '60, το οποίο μας οδήγησε σε αδιέξοδα

► Ναι μεν θα έχουμε πολύ μεγάλη αποχή αλλά λόγω του ότι λειτουργήσει ο σκληρός πυρήνας των κοινοτικών μηχανισμών δεν βλέπω ότι θα έχουμε μεγάλες μετατοπίσεις όσον αφορά το εκλογικό αποτέλεσμα

Κυρίως κοινωνική η κρίση που αντιμετωπίζουμε σήμερα

Τα μέτρα που λαμβάνονται λόγω Μνημονίου μπορεί να είναι μια νέα ευκαιρία; Η οικονομική κρίση δεν είναι μόνο πολιτική και οικονομική, είναι κυρίως κοινωνική. Το Μνημόνιο δεν επιλαμβάνεται της κοινωνικής κρίσης. Όπως μέσα από μια ελληνική τραγωδία οι θεοί τιμωρούν την ύβριση, πιστεύω ότι το τι τιμωρείται μέσα από την κυπριακή τραγωδία είναι η ύβρις της απληστίας που επιδείξαμε ως κράτος και ως λαός και το γεγονός ότι ουσιαστικά οδήγησαμε εμείς οι ίδιοι τον εαυτό μας σε αδιέξοδα. Προσπαθήσαμε να διατηρήσουμε ένα μοντέλο κράτους το οποίο είχε φτάσει στα όριά του, ουδέποτε προσπαθήσαμε να προσφέρουμε ένα καινούργιο όραμα. Αυτή τη στιγμή βλέπουμε προσπάθειες για να επιλυθεί η οικονομική κρίση, να περάσουν κάποιες δομικές αλλαγές όσον αφορά τη λειτουργία του κράτους, αλλά παραμένει η πο-

λιτική και κοινωνική κρίση που είναι απόλυτα συνδεδεμένες. Έχουμε ένα κράτος και μια πολιτική ζωή που κτίστηκαν πάνω στις πελατειακές σχέσεις και μέσα από τη μειστέια. Γι' αυτό για να μπορέσουμε να κτίσουμε μια καινούργια Κύπρο, δεν χρειάζεται μόνο οι οικονομικές αλλαγές, αλλά παράλληλα πολύ βαθιά κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές που να επαναφέρουν ένα όνειρο πραγματοποιήσιμο και να επιλύσουν πολλά από τα προβλήματα τα οποία μαζεύτηκαν. Μην ξεχνάμε ότι είχαμε μια σειρά από φούσκες τις τελευταίες δεκαετίες, του Χρηματιστηρίου, των κτηματικών, των ρωσικών κεφαλαίων, που σκάζον συνεχώς μέσα στα μούτρα μας. Φοβάμαι ότι αν δεν βρούμε τρόπο να ξεπεράσουμε την ύβριση μέσα από την κάθαρση, πιθανό να σκάσει μέσα στα μούτρα μας και η προσωπική του φυσικού πλούτου που έχουμε βρει.

Η εκλογική αναμέτρηση θα είναι ενδεικτική ή παραπλανητική; Ουσιαστικά το ποσοστό των κομμάτων που θα καταγραφεί σε αυτές τις εκλογές θα αντικατοπτρίζει σε πολύ μεγάλο βαθμό τον σκληρό πυρήνα της κοινοτικής ζωής, αλλά όχι κατά ανάγκη το συλλογικό εκλογικό σώμα. Δυο στοιχεία διαμορφώνουν την αποχή σε επίπεδο ευρωεκλογών, το ένα είναι ότι υπάρχει μια απαξίωση όσον αφορά τους πολιτικούς και σε δεύτερο επίπεδο υπάρχει η εντύπωση στο εκλογικό σώμα ότι δεν έχει επιπτώσεις στην καθημερινή του ζωή η εκλογή των ευρωβουλευτών. Γι' αυτό πιθανόν αν σήμερα είχαμε ευρωεκλογές και παράλληλα βουλευτικές εκλογές, η αποχή να ήταν πιο μικρή στις εκλογές για βουλευτικές και τα ποσοστά των κομμάτων διαφορετικά.

Στις ευρωεκλογές ο κόσμος ψηφίζει με κοινοτικά κριτήρια; Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν κάτι πολύ ενδιαφέρον, ότι για πρώτη φορά η έμφαση δεν είναι στο να υποστηρίξουν κάποιο συγκεκριμένο κόμμα αλλά συγκεκριμένο υποψήφιο. Αυτό καταγράφει ποσοστά σχεδόν 50%. Η δική μου ανάγνωση του συγκεκριμένου φαινομένου είναι ότι αναδεικνύει μια ουσιαστική απελευθέρωση του πολίτη από τους κοινοτικούς μηχανισμούς σε σχέση με το τι είχαμε προηγουμένως, η οποία δικαιολογείται μέσα από τη λογική του «ψηφίζω υποψήφιο και όχι κόμμα».

Οι δημοσκοπήσεις θα επαληθευτούν ή κινδυνεύουν να πέσουν έξω όπως στις προεδρικές εκλογές; Στη συ-

γκεκριμένη περίπτωση, σε γενικές γραμμές, οι δημοσκοπήσεις θα μπορέσουν να προβλέψουν σωστά την κατανομή των εδρών. Βλέπουμε ότι έχουν ήδη κριθεί οι πέντε έδρες, η έκπη θα κριθεί απόψε, στο τέλος της εκλογικής διαδικασίας.

Η έκπη εξαρτάται από την αποχή; Ουσιαστικά εξαρτάται από τα υπόλοιπα των κομμάτων μετά την πρώτη κατανομή των εδρών. Η αποχή θα καθορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τα ποσοστά των κομμάτων. Λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι ο σκληρός πυρήνας του κοινοτικού μηχανισμού των μεγάλων κομμάτων λειτουργεί, πιστεύω ότι οι μετατοπίσεις που θα έχουμε δεν θα είναι τόσο δραματικές.

Αλλά δεν θα δούμε μεγάλες ανατροπές; Όχι. Η υποστήριξη των κομμάτων που καταγράφει από τις δημοσκοπήσεις είναι από τα άτομα που απαντούν και βλέπουμε ότι ένα μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος δεν λαμβάνει μέρος στις δημοσκοπήσεις και πολ-

λοί δεν τοποθετούνται, λένε ότι είναι αναποφάσιτοι ή ότι δεν θα πάνε να ψηφίσουν. Γι' αυτό να μεν θα έχουμε πολύ μεγάλη αποχή, αλλά λόγω του ότι θα λειτουργήσει ο σκληρός πυρήνας των κοινοτικών μηχανισμών, δεν βλέπω ότι θα έχουμε μεγάλες μετατοπίσεις όσον αφορά το εκλογικό αποτέλεσμα.

Πού οφείλεται η αποχή; Η αποχή είναι το σύμπτωμα, το πρόβλημα είναι η πλήρης απαξίωση που υπάρχει όσον αφορά τους πολιτικούς και όλους τους θεσμούς, είτε ονομάζονται Βουλή είτε Δικαιοσύνη, τραπεζικό σύστημα, Κεντρική Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό αυξήθηκε μετά το κούρεμα του περασμένου Μαρτίου; Όχι, έχουμε στοιχεία του κυροβαρόμετρου το οποίο άρχισε να καταγράφει τις αλλαγές όσον αφορά την κοινή γνώμη έναντι των θεσμών από το 1998. Βλέπουμε ότι η απαξίωση της πολιτικής και των θεσμών ξεκίνησε πολύ πιο παλιά, μεγάλωσε μετά τη χρηματιστηριακή κρίση και κορυφώθηκε με το κούρεμα. Βλέπουμε τα ποσοστά της αποχής να μεγαλώνουν στις εκλογές τα τελευταία 10 χρόνια.

Το θέμα της απαξίωσης απασχολεί τους πολιτικούς; Το πρόβλημα αντιμετωπίζεται μόνο κατά τις προεκλογικές περιόδους όπου οι πολιτικοί αναφέρονται λεκτικά στο πρόβλημα της αποχής και στην ανάγκη αντιμετώπισής του, αλλά μέσα από τις πράξεις τους φαίνεται να

οδηγούμαστε σε περισσότερη απαξίωση λόγω των συνεχών σκανδαλώδων που συμβαίνουν.

Πώς μπορεί να αποκαταστεί το κύρος της πολιτικής έναντι της κοινωνίας; Η Κύπρος έχασε δυο τεράστιες ευκαιρίες την τελευταία δεκαετία. Ουσιαστικά το τι αντιμετωπίζουμε τώρα δεν είναι μια πολιτική κρίση, είναι μια βαθιά κοινωνική κρίση. Χρειάζεται να επανιδρύσουμε το κράτος του '60, το οποίο μας οδήγησε σε αδιέξοδα. Χάσαμε δυο μεγάλες ευκαιρίες να το πετύχουμε, η μια ήταν η επανιδρύση του κράτους μέσω μιας λύσης του Κυπριακού που θα μας έδινε την ευκαιρία να έχουμε ένα πιο παραγωγικό κράτος, πιο εξορθολογισμένο, το οποίο να στηρίζεται πάνω στα καινούργια γεωστρατηγικά δεδομένα με το φυσικό πλούτο της Κύπρου. Χάσαμε επίσης μια τεράστια ευκαιρία με την ένταξή μας στην ΕΕ για να επανιδρύσουμε το κράτος μας μέσα από την ΕΕ δίνοντας περισσότερη έμφαση στην αξιοκρατία, λειτουργικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, διαφάνεια, οικονομική πρόοδο, κοινωνική αλληλεγγύη. Δεν χάσαμε μόνο τις ευκαιρίες αλλά και τις προδοσίες που υπήρχαν στον κόσμο ότι μέσω αυτών των δυο ευκαιριών θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε σε ένα καινούργιο όνειρο για μας και τα παιδιά μας. Ουσιαστικά απώλεσαμε και την προοπτική για επίλυση αυτής της κοινωνικής κρίσης.

Αυτό αυξήθηκε μετά το κούρεμα του περασμένου Μαρτίου; Όχι, έχουμε στοιχεία του κυροβαρόμετρου το οποίο άρχισε να καταγράφει τις αλλαγές όσον αφορά την κοινή γνώμη έναντι των θεσμών από το 1998. Βλέπουμε ότι η απαξίωση της πολιτικής και των θεσμών ξεκίνησε πολύ πιο παλιά, μεγάλωσε μετά τη χρηματιστηριακή κρίση και κορυφώθηκε με το κούρεμα. Βλέπουμε τα ποσοστά της αποχής να μεγαλώνουν στις εκλογές τα τελευταία 10 χρόνια.

Το θέμα της απαξίωσης απασχολεί τους πολιτικούς; Το πρόβλημα αντιμετωπίζεται μόνο κατά τις προεκλογικές περιόδους όπου οι πολιτικοί αναφέρονται λεκτικά στο πρόβλημα της αποχής και στην ανάγκη αντιμετώπισής του, αλλά μέσα από τις πράξεις τους φαίνεται να

Δεν έχουμε άλλη επιλογή παρά να τολμήσουμε για λύση

Είναι πιο έτοιμος ο Κύπριος σήμερα για μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού; Ναι, παρόλο που είναι πολύ απαισιόδοξος ο κόσμος. Κανείς δεν έχει πειστεί ότι είμαστε κοντά σε λύση και το δυστύχημα είναι ότι για να μπορέσει κάποιος να αφομοιώσει κάτι πρέπει να προετοιμαστεί και αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει προετοιμασία για λύση. Το τι καθορίζει αυτή τη στιγμή τη συμπεριφορά του Κύπριου είναι ο φόβος, ο οποίος μας παγώνει σε τέτοιο βαθμό που δεν έχουμε το θάρρος να δράσουμε. Ουδέποτε θα λυθεί το Κυπριακό αν δεν τολμήσουμε να ξεπεράσουμε τους φόβους μας.

Η προεκλογική εκστρατεία ήταν παιγνιδιμένη στα γνώριμα θέματα; Υπάρχουν κάποιες αλλαγές, η παραδοσιακή έμφαση στο εθνικό θέμα δεν υπήρξε, η οικονομία το υποσκελίσει, δυστυχώς δεν έχουμε δει ένα καινούργιο όραμα που θα έδινε τις δυνατότητες για επίλυση όχι μόνο των οικονομικών προβλημάτων, αλλά και των κοινωνικών και των πολιτικών. Το τι χρειάζεται είναι δομικές αλλαγές, ίσως βαθιές τοιές όπως για παράδειγμα η οριζόντια ψηφοφορία, να φανούν γενναίοι οι παλιοί, αλλά και οι καινούργιοι ηγέτες και να αγκαλι-

σουν κάποιες από αυτές τις αλλαγές που είναι αναγκαίες για να επαναφέρουν ξανά την εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα και τους πολιτικούς.

Μιλούμε για ευρωεκλογές δεν συζητήθηκαν θέματα που αφορούν την Ευρώπη, είμαστε και πάλι επικεντρωμένοι στα δικά μας. Ουσιαστικά το τι βλέπουμε είναι η ίδια απαξίωση που υπάρχει έναντι των πολιτικών της Κύπρου να υπάρχει και σε μεγάλο βαθμό έναντι της ΕΕ. Το γεγονός αυτό καταγράφεται ξεκάθαρα μέσα από τις δημοσκοπήσεις που δείχνουν ότι η εμπιστοσύνη στην ΕΕ μειώθηκε δραματικά τα τελευταία χρόνια μετά την ένταξή μας και κυρίως τα τελευταία 3-4 χρόνια.

Δέκα χρόνια είμαστε κράτος-μέλος, ξέρει ο Κύπριος τι είναι η ΕΕ; Ο Κύπριος ψηφοφόρος δεν γνωρίζει τι είναι η ΕΕ, ούτε γνωρίζουν καλά τους θεσμούς της, αυτά καταγράφονται μέσα στις δημοσκοπήσεις.

Τι δείχνει το ότι καλείται για τρίτη φορά να ψηφίσει ευρωβουλευτές, και δεν ξέρει τι

είναι το Ευρωκοινοβούλιο; Αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι η απαξίωση δεν είναι μόνο προς τους πολιτικούς θεσμούς της Κύπρου αλλά και τους ευρωπαϊκούς. Όπως στην περίπτωση του Χρηματιστηρίου, της κτηματικής φούσκας και των τραπεζικών προβλημάτων η συμπεριφορά των πολιτικών στην Κύπρο είναι μια ευκαιριακή πολιτική εκμετάλλευσης των συγκυριών χωρίς και ανάγκη να αντιλαμβάνονται τα μακροχρόνια οφέλη από τον κάθε θεσμό, με αποτέλεσμα οι θεσμοί να οδηγούνται σε ανυποληψία, αντικατοπτρίζει έναν εφρβικό ναρκισσισμό, ο οποίος χαρακτηρίζει την πολιτική ηγεσία της Κύπρου αλλά και σε μεγάλο βαθμό τη συμπεριφορά των Κύπριων τα τελευταία χρόνια.

Ουδέποτε θα λυθεί το Κυπριακό αν δεν τολμήσουμε να ξεπεράσουμε τους φόβους μας

Οι Κύπριοι πολίτες δεν γνωρίζουν τι είναι η ΕΕ

κοι κράτους, το οποίο συμπεριλαμβάνει την οικονομική, κοινωνική και πολιτική πτυχή. Ίσως το πιο καλό φάρμακο για τον εφρβικό ναρκισσισμό που έχει η κυπριακή κοινωνία να είναι όντως η οικονομική κρίση που περνάμε τώρα.

Το ότι με την ψηφο του ο πολιτής καλείται να καθορίσει και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής γιατί δεν πέρασε προς τον κόσμο; Είναι θέμα απόφασης και έλλειψης ενδιαφέροντος όσον αφορά την εκλογική διαδικασία. Μέσα από ομάδα συζητήσεων που είχαμε εδώ στο γραφείο η απασχόληση έφτασε σε τέτοιο βαθμό που ουσιαστικά ο κόσμος δεν θέλει καν να συζητά πολιτικά θέματα και σε περιπτώσεις που είναι σε μια ομάδα, η οποία επιλέγει να συζητήσει πολιτικά θέματα, σιωπούν ή αποχωρούν. Είναι πολύ παράξενο ο τρόπος που αντιμετωπίζουμε ο κόσμος τη συγκεκριμένη εκλογική διαδικασία, δεν είναι μόνο θέμα μη συμμετοχής, αντικατοπτρίζει μια πλήρη απαξίωση προς τους πολιτικούς, την εκλογική διαδικασία και προς τους θεσμούς. Ο κόσμος δεν πιστεύει στη συγκεκριμένη εκλογική διαδικασία διότι θεωρεί ότι οι έξι ευρωβουλευτές μας δεν μπορούν να κάνουν κάτι.